

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

ONDERZOEK NAAR KWALITEITSVERBETERING BIJ

DE PIRAMIDE

AFDELING VSO

Plaats : 's-Gravenhage
BRIN-nummer : 20JM
Cluster : 3
Onderzoek uitgevoerd op : 1 december 2011
Rapport vastgesteld te Zoetermeer op 21 februari 2012

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde op 1 december 2011 een onderzoek uit op De Piramide, afdeling vso, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

Tijdens een kwaliteitsonderzoek in januari 2007 kwam de inspectie tot de conclusie dat zich tekorten voordeden in de basiskwaliteit van de school. Deze tekorten deden zich voor bij de kwaliteitsaspecten leerlingenzorg, functionaliteit van de handelingsplanning, leerstofaanbod, didactisch handelen, actieve en zelfstandige rol leerlingen en schoolklimaat.

Dit leidde tot toekenning van een aangepast arrangement 'zwak' dat in de daarop volgende bestuurs gesprekken jaarlijks is bevestigd.

Op 17, 18 en 19 november 2010 voerde de inspectie een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uit. De inspectie stelde tijdens dit onderzoek tekortkomingen vast in de kwaliteitsaspecten systeem van leerlingenzorg, functionaliteit van de handelingsplanning, leerstofaanbod, (ortho)didactisch handelen en schoolklimaat. De bevindingen van het onderzoek staan beschreven in het inspectierapport dat op 23 maart 2011 is vastgesteld. Op basis van de beslisregel beoordeelde de inspectie de kwaliteit van het onderwijs toen wederom als zwak en intensiverde zij haar toezicht. In dat verband stelde de inspectie een toezichtplan op mede aan de hand van het plan van aanpak van het bestuur. In het kader van het geïntensiveerd toezicht voert de inspectie nu een onderzoek uit om na te gaan of de school de eerder vastgestelde tekortkomingen heeft opgeheven.

In dit onderzoek gaat de inspectie tevens na of de school voldoet aan enkele wettelijke voorschriften.

Onderzoeksopzet

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn;
 - Analyse van documenten die de school aan de inspectie heeft toegestuurd dan wel tijdens het onderzoek ter beschikking zijn gesteld en die zicht bieden op de ontwikkelingen van de school
- Onderzoek op locatie waarbij de inspectie:
 - dossiers met onder andere handelingsplannen, bestudeerde en beoordeelde;
 - gesprekken voerde met de directie, de internbegeleider, sectieleider en leraren;
 - de onderwijspraktijk observeerde in de groepen;
 - bevindingen en conclusie besprak met de directie en een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag.

Uit het waarderingskader onderzocht de inspectie bij dit onderzoek de kern- en normindicatoren. Om deze reden zijn de aspecten kwaliteitszorg en de voorwaarden voor kwaliteitszorg niet meegenomen.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij haar onderzoek op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2005. In het jaarwerkplan verantwoordt de inspectie verder welke wettelijke aspecten zij onderzoekt. Deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd. De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Systeem van leerlingenzorg	1	2	3	4
3.1 De commissie voor de begeleiding bepaalt de onderwijsrelevante beginsituatie van de leerlingen.			•	
3.3 De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			•	
3.5 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.			•	
3.8 De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.		•		
Functionaliteit handelingsplanning	1	2	3	4
4.1 De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.			•	
Leerstofaanbod	1	2	3	4
5.1 De school hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken.			•	
5.4 Het leerstofaanbod sluit aan op het uitstroomperspectief van de leerlingen.			•	
5.5 Het leerstofaanbod maakt het mogelijk gericht in te spelen op verschillen tussen leerlingen.			•	
Onderwijstijd	1	2	3	4
6.3 De teamleden maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	
6.4 De school stemt de hoeveelheid tijd af op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen.			•	
(Ortho)pedagogisch handelen	1	2	3	4
7.2 De teamleden gaan op een respectvolle wijze met de leerlingen om.			•	
7.4 De teamleden handhaven de gedragsregels.			•	
7.6 De teamleden stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.			•	

(Ortho)didactisch handelen	1	2	3	4
8.2 De leraren leggen duidelijk uit.			•	
8.4 De leraren stimuleren de leerlingen tot denken.			•	
8.5 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
8.7 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de onderwijsbehoeften van de leerling.			•	

Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4
9.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	
9.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun leerproces, die past bij hun ontwikkelingsniveau.			•	

Schoolklimaat	1	2	3	4
10.1 De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.			•	
10.2 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•	
10.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op afhandeling van incidenten in en om de school.			•	
10.4 De leerlingen en de teamleden voelen zich aantoonbaar veilig op school.			•	
10.6 De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	

Opbrengsten	1	2	3	4	5
11.4 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.					•

Wet- en regelgeving	ja	nee
De school heeft de vastgestelde schoolgids aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).	•	
De school heeft het vastgestelde schoolplan aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).	•	
De onderwijstijd voldoet aan de wettelijke voorschriften (WEC, artikel 11).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie komt tot de conclusie dat de kwaliteit van het onderwijs op vso De Piramide van voldoende niveau is. Zij baseert dit oordeel op de beslisregel die zij toepast op de normindicatoren die behoren tot het aspect 'systeem van leerlingenzorg'. Drie van de vier normindicatoren van dit aspect zijn voldoende. De kwaliteit van de evaluatie van de handelingsplannen is nog niet aan de maat. De kwaliteit van het onderwijsleerproces is bij alle aspecten van voldoende niveau. Dat geldt ook voor het schoolklimaat.

De inspectie heeft tekortkomingen vastgesteld in de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot de stage.

Toelichting

Systeem van leerlingenzorg, functionaliteit van de handelingsplannen en opbrengsten
Het systeem van leerlingenzorg is voor een groot deel van voldoende niveau. De school maakt voor iedere leerling een startdocument. Dit document bevat zowel intelligentiegegevens, als gegevens over het niveau van functioneren. Elke leraar vult voor zijn vak het handelingsplan in. Op de school is een proces in gang gezet gericht op het vaststellen van een ontwikkelingsperspectief voor alle leerlingen. Dit document is uitgebreider dan het huidige handelingsplan en bevat bijvoorbeeld ook gegevens over de uitstroombestemming. De inspectie beoordeelt dit proces als perspectiefrijk.

De school stelt het individuele handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders. Door aanpassing van de cyclische structuur van de leerlingenzorg werden de handelingsplannen dit schooljaar relatief laat besproken met en ondertekend door de ouders. Met het doorvoeren van de wijzigingen is voorzien dat de afronding van de handelingsplanning in het schooljaar 2011/2012 efficiënter plaatsvindt.

De inspectie oordeelt ook positief over de manier waarop de school gebruik maakt van een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van toetsen uit het Cito volgsysteem voortgezet onderwijs toetsen. Positief is dat de school nu ook over een aantal instrumenten beschikt om de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen te volgen. In didactisch opzicht zijn voor alle leerlingen de behaalde cijfers voor alle vakken digitaal beschikbaar. De school beschikt sinds kort over het leerlingvolgsysteem Magister. Eén van de doelstellingen is dat komend schooljaar alle gegevens van de leerlingen hierin zijn opgenomen.

Ondanks de aanwezigheid van een overzicht van alle behaalde cijfers, gebruikt de commissie voor de begeleiding (cvb) dit in onvoldoende mate bij haar evaluatie. De evaluatie van het handelingsplan door de cvb beoordeelt de inspectie mede daarom als onvoldoende. Daarnaast biedt de analyse van het bereikte te weinig onderbouwing om de keuzes voor het vervolg te rechtvaardigen. Dit doet ook afbreuk aan de transparantie van het cyclisch proces van handelingsplanning en aan de functionaliteit van de handelingsplanning.

De inspectie kan niet vaststellen of de leerlingen van vso De Piramide zich optimaal ontwikkelen. Door de tekortkoming in de evaluatie van de handelingsplanning is het systeem

van leerlingenzorg op dit moment onvoldoende dienstbaar aan het bepalen, bereiken en verantwoorden van opbrengsten. Daar komt bij dat noch de school noch de inspectie over standaarden beschikt om opbrengsten te meten en er een oordeel aan te verbinden. Met de ontwikkeling in de richting van het opstellen van een ontwikkelingsperspectief is de school op termijn in staat zich beter te verantwoorden over de behaalde opbrengsten. Tevens stelt het de school in staat schooleigen standaarden te ontwikkelen aan de hand waarvan de school jaarlijks de gerealiseerde opbrengsten kan evalueren.

Het onderwijsleerproces

De inspectie van het onderwijs oordeelt positief over de wijze waarop vso De Piramide haar onderwijsleerproces vorm heeft gegeven. Dit is zichtbaar in de voldoende beoordelingen van alle kwaliteitsaspecten die behoren tot het onderwijsleerproces, welke onderstaand worden toegelicht.

De school heeft een leerstofaanbod voor de schoolse vakken en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Door de oefenlocatie Piramide Podium heeft de school een werkplek nagebootst waarbinnen leerlingen werkervaring op kunnen doen met interne en externe opdrachten en alles wat hierbij komt kijken. Hierdoor trainen de leerlingen hun zelfredzaamheid. Om dit verder te ontwikkelen heeft de school een leerlingenraad en geven de leerlingen mediation wanneer zij hiervoor een cursus hebben gevolgd. Het zelfstandig leren traint de school al in het eerste jaar door middel van studielessen. Het leerstofaanbod biedt de gelegenheid om in te spelen op verschillen tussen leerlingen. De afgelopen jaren investeerde de school in het bepalen van de uitstroomperspectief. Voor veel leerlingen is dit perspectief nu bepaald. Het leerstofaanbod sluit voldoende aan op de uitstroombestemming van de leerlingen.

Over het algemeen is er voldoende ruimte voor afstemming van de onderwijstijd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en is er in de meeste gevallen sprake van efficiënt gebruik van de onderwijstijd door de leraren. Overigens is de inspectie van oordeel dat alertheid op het gebied van het efficiënt gebruik van de onderwijstijd geboden is. Zo is zij geconfronteerd met lessen die te laat begonnen doordat de leraar wacht op leerlingen of de leraar de tafels anders rangschikte zonder dat dit nodig was voor de organisatie van de les.

De inspectie oordeelt positief over het (ortho)pedagogisch en (ortho)didactisch handelen van de leraren. Alle leraren gaan op een respectvolle manier om met de leerlingen en handhaven de gedragsregels. Omdat er noodgedwongen sprake is van een heterogene indeling in groepen leerlingen, bestaan er veel niveauverschillen in de groepen. Opvallend was de variatie in werkvormen die de inspectie aantrof tijdens de diverse lessen. Dit is sterk verbeterd ten opzichte van het vorige inspectieonderzoek. De inspectie is positief over de wijze waarop de leraren de afstemming van de instructie en verwerking op de onderwijsbehoeften van de leerlingen gestalte geven. Verder is de inspectie van mening dat de uitleg voldoende duidelijk is en dat de leraar een taakgerichte werksfeer realiseert. De taakgerichte werksfeer leidt tot een voldoende actieve betrokkenheid van de leerlingen bij de onderwijsactiviteiten. Aandachtspunt vormt het stimuleren van het denken door de leraren. In sommige lessen daagt de leraar de leerlingen onvoldoende uit om zelf tot een antwoord op een vraag te komen doordat de leraar zelf het antwoord direct geeft.

Ook over het schoolklimaat is de inspectie positief. Leraren en leerlingen geven aan zich voldoende veilig te voelen. In 2011 is onder leerlingen, ouders en medewerkers een tevredenheidsonderzoek uitgezet. De ervaren veiligheid in en rondom de school is hierbij één van de onderwerpen.

Wet- en regelgeving

De vso-afdeling van De Piramide houdt zich aan de wet- en regelgeving wat betreft de aanwezigheid van een schoolgids en een schoolplan en de planning van de onderwijstijd. De stage vormt in dit verband een apart aandachtspunt. Alle bovenbouw leerlingen, ook die van het VMBO en de HAVO, volgen een beroeps- en/of snuffelstage. De school loopt hiermee vooruit op de invoering van de nieuwe wetgeving Kwaliteit.

In verband met de geldende wet- en regelgeving op het gebied van het aanbieden van stage aan de leerlingen wijst de inspectie op enkele tekortkomingen in de naleving. Zo ontbreekt een door alle partijen ondertekende stageovereenkomst voor enkele leerlingen waarvoor de stageperiode al is ingegaan.

Verder is de kwaliteit van de stageovereenkomsten wisselend en ontbreekt er informatie die volgens de geldende wet- en regelgeving (artikel 9 lid 2 van het Onderwijskundig besluit WEC) in de overeenkomst moet zijn opgenomen. Het betreft informatie over welke leeractiviteiten de leerling ontplooit tijdens die stage. Ook ontbreekt informatie over een regeling voor de begeleiding van de leerling bij de stagegever, waardoor het aandeel in de begeleiding van de school en de stagegever onduidelijk is. Daarnaast ontbreekt in de overeenkomst informatie over de wijze waarop de stagegever de leerling betreft bij de beoordeling van de leeractiviteiten van de leerling. Ten slotte mist de overeenkomst een regeling die de inspecteur in staat stelt zich op de hoogte te stellen van de leeractiviteiten die de leerling bij de stagegever ontplooit.

Aandachtspunt vormt de stage van een leerling die op zaterdag stage volgt in een sportcentrum. Het volgen van stage op momenten dat de school niet in bedrijf is, is voor alle betrokkenen risicovol en vereist afzonderlijke afspraken die de school in de overeenkomst dient vast te leggen.

Ook een aandachtspunt vormt het registreren van het aantal stagedagen van leerlingen die stage volgen. Voor de school en de inspectie is het op dit moment niet inzichtelijk of, en zo ja, hoeveel leerlingen er zijn die meer dan 20 weken per schooljaar stage volgen (artikel 8 lid 1 Onderwijskundig besluit WEC). Het is van belang dat de school hier een registratiesysteem voor bijhoudt, zodat ze de stageduur kan inkorten of tijdig ontheffing kan aanvragen voor die leerlingen waarvoor dat nodig is.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de vso-afdeling van De Piramide het basisarrangement toe. Hiermee valt de school niet langer onder intensief toezicht. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek.

De inspectie heeft tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften op het gebied van de stage geconstateerd:

- Een door alle partijen ondertekende stageovereenkomst ontbreekt voor enkele leerlingen waarvoor de stageperiode al is ingegaan (artikel 9, eerste lid van het Onderwijskundig besluit WEC);
- In de stageovereenkomst ontbreekt informatie op het gebied van de leeractiviteiten die de leerling op de stageplek moet ontplooien (artikel 9, tweede lid, onder a van het Onderwijskundig besluit WEC).
- In de stageovereenkomst ontbreekt informatie over een regeling voor de begeleiding van de leerling bij de stagegever, waarmee duidelijk wordt gemaakt welk aandeel de school en welk aandeel de stagegever heeft in de begeleiding van de leerling. (artikel 9, tweede lid, onder c van het Onderwijskundig besluit WEC).
- In de stageovereenkomst ontbreekt informatie over de wijze waarop de stagegever de leerling betreft bij de beoordeling van de leeractiviteiten van de leerling (artikel 9, tweede lid, onder d van het Onderwijskundig besluit WEC).
- In de stageovereenkomst ontbreekt een regeling die de inspecteur in staat stelt zich op de hoogte te stellen van de leeractiviteiten die de leerling bij de stagegever ontplooit (artikel 9 tweede lid, onder e van het Onderwijskundig besluit WEC).
- Op de vso-afdeling ontbreekt een registratiesysteem aan de hand waarvan de afdeling kan beoordelen of de hoeveelheid tijd die een leerling stage volgt, past binnen de grenzen die de regelgeving aangeeft (artikel 9, eerste lid van het Onderwijskundig besluit WEC)

De inspectie geeft het bevoegd gezag de volgende opdracht: Het bevoegd gezag dient uiterlijk 1 april 2012 de tekortkomingen op te heffen. Afgesproken is verder dat het bestuur de inspectie vóór 1 april 2012 informeert over de maatregelen die zij heeft getroffen om de gesignaleerde tekortkomingen op het gebied van het stagebeleid op te heffen.